

Mrtva nevestica.

I.

Vesoljno stvarstvo se je pripravljalo na sprejem mladega, cvečnega kneza Maja. Vriskajoče pesmi so zakoprnele preko sanjajočih leh, zelene trate so se okitile s cveticami, v gozdovih je zašumelo drevje, vrhovi dreves so se nemirno pozibavali sem in tja, kakor da pričakujejo nekaj velikega, lepega, tajinstvenega. In ptice so zapele svoje najslajše pesmi, mogočno hrepenenje je zavladelo vsepovsodi v prebujeni pomladni naravi.

Na bregu nad vasjo so se odele češnje v deviško belo obleko; kadar je zavel lahen božajoči vetrič, se je vsipalo cvetje na tla, frfotalo je po zraku kakor lahkokrili metuljčki.

Med češnjami je stala gozdarjeva koča, majhna hišica z zeleno pobarvanimi okni, z nizkimi vrati in z debelimi lesenimi podboji, na katerih je na vsaki strani viselo jelenovo rogovje.

Tu je prebival gozdar Klemen s svojo hčerko Tilko in s svojo staro naglušno sestro Jero. Gozdarjeva žena je pred leti umrla za pljučnico. Edina uteha gozdarju Klemenu je bila njegova sedemletna hčerka Tilka, ki je bila prava podoba njegove pokojne žene.

Gozdar Klemen je ljubil Tilko nadvse, vsako željo ji je izpolnil, čuval jo je kakor punčico svojega očesa.

»Atek, kdaj mi prineseš veverico?«

»Potrpi, Tilka; jeseni ti jo prinesem, ko bodo ježice zrele, takrat jo najlaže ulovim.«

»In zajčka?«

»Zajčka bi rada? No, tega ti pa prinesem kar jutri.«

In ko se je gozdar Klemen vrnil drugi dan o mraku iz gozda domov, je prinesel Tilki mladega divjega zajčka. Tilka je bila neizrečeno vesela.

»Atek, zakaj pa zajček noče nič jesti?« je vpraševala Tilka drugi dan vsa v skrbih svojega očeta.

»Premajhen je še in dolgčas mu je,« se je zasmejal gozdar nedolžnemu vprašanju.

»Dolgčas? Po kom pa mu je dolgčas, saj ima vendar tu pri nas lepše kakor tam v temni, neprijazni goščavi?«

»Po mamici mu je dolgčas!«

»Ali ima zajček tudi mamico?«

»Seveda jo ima!«

Tilka se je zamislila, odmaknila je ročico, s katero je božala zajčka, in je nato dejala:

»Če je tako, atek, ga pa nesi kar nazaj k njegovi mamici.«

Gozdar Klemen je pobožal Tilko.

»Tako je prav, da. Nazaj ga ponesem, v gnezdo, k mamici.«

In ko je drugo jutro gozdar spet odhajal z doma proti gozdu, je odnesel tudi malega divjačka in ga položil nazaj v gnezdo.

»Mati ga bo že našla,« si je mislil mož in prijetna zavest, kakor da je storil dobro delo, mu je napolnila srce.

II.

Ko so po solnčnih rebrih zacvetele prve pomladne cvetlice, zvončki, trobentice in vijolice, je Tilka nenadoma zbolela.

Gozdar Klemen je bil ves v skrbeh za svojo ljubljeno hčerko. Kadar je moral od doma po svojih opravkih, je skrbno naročal sestri Jeri, naj pazi na Tilko, da se bolezen ne poslabša.

Dobra teta Jera je storila vse, kar ji je naročil brat, in si je sama skušala priklicati v spomin še različne zdravilne moči čudodelnih rož in zelišč, toda vsi tisti čaji Tilki niso vrnili zdravja.

»Bog pomagaj, dekle bo še umrlo!« je zaskrbelo Jero, ki je Tilko prav tako ljubila kakor njen oče, gozdar Klemen.

Gozdar je prebil marsikatero noč ob postelji svoje bolne hčerke. Koliko bi dal, da bi bila Tilka spet zdrava!

Zdravnik, po katerega je bil poslal gozdar v bližnji trg, je resno zmajeval z glavo.

»V nekaj dneh se mora bolezen obrniti na boljše, če ne — je pričakovati najhujšega.«

Gozdar je bil ves potrten. Ostajal je doma, ni več hodil vsak dan v gozd. Še jesti se mu ni ljubilo. S sestro Jero sta le malo govorila in kadar sta se srečala z očmi, je Jera hitro pogledala vstran, da bi brat ne zapazil solz v njenih očeh.

Žalost se je naselila v gozdarjevi koči.

»Atek, kdaj pa pride maj, o katerem si mi pravil, da prinese najlepših rož in največ cvetja?«

Gozdar je pogladil hčerko po vročih licih, ki so ji gorele kakor živ ogenj, in ji je popravil odejo.

Tilka ga je gledala z blodnimi očmi.

»Ne bo dolgo tega, Tilka, čez dva dni bo pa že maj v deželi. O, takrat boš pa ti spet zdrava, kajne? Pa bova šla gori v jaso, tam vem za mlade lisičke, eno si bova ujela, kajne? In kakšne čudovito lepe

rože rastejo tam na prisojni rebri! Še nikoli nisi videla takih! Zali maj pusti tam svoje najlepše cvetje.«

»Pa bova šla res tja gori, atek?«

»Seveda bova šla, kakor hitro ozdraviš.«

»Saj sem že zdrava, kar jutri pojdiva.« Tilka je s svojo bledo ročico prijela očeta za roko. Rahlo je položil gozdar njeno roko pod odejo.

»Jutri pa še ne, saj še ne bo jutri maja k nam. Do takrat pa, ko pride, boš ti že popolnoma zdrava.«

Tilka se je blaženo smehljala. Oj, to bo lepo, ko bosta šla z očetom po strmi gozdni poti mimo košatih bukev, visokih smrek in orjaških hrastov, dokler ne dospeta na zeleno solnčno trato, vso mlado in prerojeno, vso cvetočo. V dolini doli pod njima se razprostirajo polja, pravokotni liki v zelenih, rjavih in rumenkastih barvah. Nad polji pa se dvigajo visoko v zraku škrjančki, neutrudljivo žvr-goleč svoje razigrane pesmi. In kamorkoli so ozre pogled, sama soln-čna svetloba, sama radost, cvetje in zelenje! Mladi knez Maj je za-vladal vsepovsodil!

Tilka je gledala očeta s svojimi velikimi, modrimi očmi, ki so kar žarele od vročice.

Gozdar Klemen je vztrepetal. Prav tako ga je gledala njegova rajnka žena takrat, ko jo je zavratna pljučnica priklenila na posteljo. Tudi v njenih očeh je gorel v tistih težkih dnevih bolezni tak vro-čični plamen.

Tilka se je nenadoma dvignila v postelji in s čudno drhtečim glasom zašepetala:

»Atek, jaz pa postanem Majeve nevestica!« Gozdarja je sprele-telo po vsem životu. Težka slutnja mu je vstala v duši: Tilki se je nemara pričelo blesti, kar je pri pljučnici običajna posledica vročice. Zla usoda mu hoče ugrabiti tudi hčerko!

Vso naslednjo noč je Tilka ležala v omotični vročici. Neprestano je govorila o rožah, ki jih ji bo prinesel knez Maj, o zajčku, o zeleni trati, kamor bosta šla z očetom; potem so se spet ustavile njene blodne misli pri mami, ki da prihaja z neba v beli obleki, se ji smehlja in jo vabi k sebi.

Oče Klemen in teta Jera se nista ganila od postelje bolne Tilke. Proti jutru je vročica pojenjala in Tilka je zaspala. Gozdar Klemen se je bil namenil iti ta dan v gozd. Minuli so bili namreč že trije dnevi, kar ni šel pogledat po svojih gozdnih revirjih, če je vse v redu in mu morda zajec ne dela škode po mladih drevesnih nasadih. Trdno je upal, da je Tilkina bolezen v minuli noči dosegla višek in se bo Tilki po okrepčilnem spanju obrnilo na boljše. Naročil je Jeri, naj skrbno pazi na Tilko.

»Sicer pa se tako kmalu vrnem in do tistega časa se Tilka naj-bže ne bo prebudila. Zgodaj je še, Jera, pojdi in si malo odpočij.«

S temi besedami se je gozdar odpravil z doma. Stara Jera pa je še enkrat pogledala k postelji in ko je videla, da Tilka spi, je odšla v čumnato, legla kar oblečena na posteljo in kmalu zadremala.

Zunaj pa se je budilo krasno jutro prvega maja.

III.

— Tin, tin, tin — je potrkalo na okno sobe, kjer je ležala bolna Tilka. Veje cvetoče breskve za hišo so se dotaknile stekel na oknu. Tilka se je prebudila iz vročičnega sna. Svoj motni pogled je uprla naravnost v okno in zazdelo se ji je, da se med rožnobelimi cvetovi breskve smehlja obraz zalega mladeniča, kakršnega še ni videla nikoli v življenju. Lice mu je bilo belo kakor vosek, ustnice pa rdeče kakor zrele črešnje. Dolgi, plavi kodri, ki so mu padali na čelo, so bili prepleteni z zlatim trakom, vmes pa so krasile glavo bele in rdeče rože.

»To mora biti sam knez Maj!« je pomislila Tilka, dvignila se napol in strmela v okno.

»Pozdravljena Tilka, moja nevestica!« je izpregovoril mladenič smehljaje.

Tilka, vsa iz sebe, radostno:

»Ali si ti mladi knez Maj?«

»Da, jaz sem knez Maj, ki sem zopet posetil zemljo, da jo odem v razkošno cvetje. Še sinoči, ko sem plaval preko sinjih planjav neba proti zemlji, sem iz daljave uganil tvoje misli, da hočeš postati moja nevestica. In ker ljubiš cvetlice, moje najljubše prijateljice, sem se odločil, da te povabim s seboj na cvetoče trate in ti podarim najlepših cvetlic, kar si jih moreš misliti. Vstani torej in pojdi z menoj.«

Tilka ni odmaknila pogleda od mladega zalega kneza. Vrgla je odejo raz sebe, stopila z bosimi nogami s postelje na tla in se je v sami dolgi beli košulji opotekala proti oknu, skozi katerega se je smehljal knezov obraz.

Tilka je s tresočimi ročicami odprla okno, se vzpela nanj in zlezla skozenj.

»Tu sem, prežlahtni gospod knez,« se je smehljala Tilka in podala Maju roko. Knez Maj jo je prijel za roko.

»Pojdiva zdaj, nevestica; popeljem te na vrtove, kjer rasto najzlahtnejše cvetlice, kjer duhte najčistejše rože vseh rož na zemlji in kjer pojo ptice najslajše pesmi. Vsega boš imela v izobilju, postala boš kneginja mojih vrtov.«

»Ali so tudi zajčki v tvojih vrtovih?«

»Seveda so tudi zajčki,« je odvrnil knez Maj. »Zajčki, srnice, lisice, medvedi in še mnogo drugih živali. Lahko se boš igrala z njimi in jih božala.«

»Pa bom mamico tudi videla v tistem lepem kraju?«

»Tvojo mamico?« je odgovoril knez Maj. »Seveda, kako da bi je ne. Saj te že komaj čaka!...«

Hodila sta po mehki travi in naprej po stezi, ki je držala proti gozdu.

Nenadoma se je zazdelo Tilki, da se knez Maj oddaljuje od nje; kakor skozi meglo je videla njegov smehljajoči se obraz, nazadnje je izginil tudi ta.

Tilka se je opotekla in se od slabosti zgrudila v rosno travo.

IV.

Ko je teta Jera, ki je le napol dremala v čumnati, zaslišala odpiranje okna, je brž skočila na noge in hitela v sobo.

Od groze je skoro odrevenela, ko je zagledala prazno posteljo in okno odprto — Tilke pa nikjer! Hitela je k oknu, se ozrla skozi

in zagledala nekaj strešnih vej od hiše Tilko, kako stopa z razprostrtima rokama po stezi proti gozdu.

»Tilka!« je bolešno zakričala Jera in hitela ven. Videla je, kako je ubožica Tilka omahnila ob visoki črešnji na tla. Jera je tekla, kolikor so ji dopuščale noge. Dvignila je napol nezavestno Tilko v naročje in jokala.

»Tilka, ubožica, Tilka! Za božjo voljo, umrla bo!« Gozdar Klemen je pravkar zavil iz gozda po stezi nizdol.

Že od daleč je opazil prizor pod drevesom. Mahoma je bil pri črešnji.

»Kaj pa se je zgodilo?! Tilka!« Gozdar in Jera sta spravila malo bolnico v posteljo. Tri dni in tri noči je visela Tilka med življenjem in smrtjo; v jutro četrtega dne pa je za vedno zaspala.

Mlado telesce Tilkino ni preneslo ponovnega prehlada, ki si ga je bila Tilka nakopala, ko je stopala napol oblečena v hladnem pomladnem jutru bosa po mokri travi.

Na mrtvaškem odru je ležala med samimi cveticami. Samo drobni, blede obrazek se je odražal med cvetjem; okrog rdečih ustnic pa je ležal smehljaj.

In kakor da mladi knez Maj žaluje za Tilko, se je tistega dne nebo pooblačilo in pričel je škropiti rahel dež. Samo včasih so se razmaknili oblaki, solnčni žarek se je prikradel skozi okno in posvetil v obraz mrtve nevestice, ki je ležala med rožami in svečami, rešena vseh pozemskih bolesi.

Beduini.

Prebivalce afriške puščave, ki se selijo iz kraja v kraj in ki žive kakor potujoči pastirji, imenujemo Beduine. Zaradi nevarnosti, ki jih nudi v obilni meri pustinja, zaradi močne solnčne pripeke, zaradi puščavskih vremenskih neprilik (veter samum) in zaradi bojov s sovražnimi plemeni so ti ljudje tako utrjeni, da smemo imenovati te sloke, ponosne postave z njihovimi od solnca ožganimi in kakor iz kamna izklesanimi obrazi najmočnejše in zraven najskromnejše prebivalce naše zemlje. Brez tarnanja stopajo z raztrganimi podplati v vročem pesku po več dni poleg svoje kamele v najbolj pekočem solnčnem svitu in se zadovoljijo zvečer s skromno večerjo datljev in s požirkom vode. Pod njihovimi gostimi, črnimi obrvmi gledajo v svet temne, žareče oči, ki z izredno ostrnostjo motre pustinjsko daljo. V daljavi, v kateri bi Evropec tudi z največjim naporom in najbolj bistrim očesom ne videl ničesar, razloči ostro oko Beduina že število bližajočih se jezdecev. Iz sledov razvidijo, ali je hodil po poti njihov prijatelj ali sovražnik; po enakomernosti korakov vidijo, ali je bil utrujen ali ne, iz globine udrtin, ali je nosil težko breme ali je bil brez njega. Njihova bistroumnost meji včasih že na čudeže. Kjer se križa tisoč in tisoč stopinj, vedo iz njih izluščiti sledove svojih živali, konjev in kamel.

Kakor je ostala puščava nespremenjena stoletja in stoletja in je še danes, tako so ostali nespremenjeni tudi beduinski običaji in navade. Še danes meljejo žito na kamenitih ročnih mlinčkih in prevažajo vodo in mleko v usnjatih mehovih. Še vedno se klatijo po pusti oboroženi s sulico in zakrivljenim mečem na bežnem konjičku ali na potrpežljivi kameli. Še vedno se niso iznebili svojega upornega ponosa, veselja do roparskih pohodov in krvne osvete. Noben Arabec ne gre tudi dandanes mimo studenca ali vodnjaka, ne da bi se pri njem ustavil, ga blagoslovil in štel za srečnega njegovega lastnika. Beduini žive še vedno deljeno po rodovih in plemenih in so si včasih sovražni, včasih zopet največji prijatelji. Na čelu vsakega rodu stoji knez, šejk, kar znači po naše »stari, sivi«. On sodi in odloča v sporih, on je poglavar v vojni in vodi tudi pogajanja s sovražnimi plemeni. Pisanih zakonov Beduini ne poznajo, toda kazni so za vsak prestopok natančno določene. Kdor pa hoče postati »kadi« (sodnik), se mora izkazati s posebnimi zmoglostmi, s prvovrstnim spominom in pravičnostjo.

Beduinu je najsvetejši prostor njegov šotor. Tujca napasti na prostem v puščavi, to pri njih ne velja za brezčastno, kakor hitro je pa stopil v šotor, je njegova oseba in njegovo premoženje Beduinu sveto. Takoj razprostre za njega na najboljšem prostoru preprogo in mu pripravi okrepčilo. Ko pa tujec odhaja, pa mora dati svojemu gostitelju primerno darilo. Šotor sestoji iz dveh z volneno zaveso predeljenih delov, eden je za moške, drugi za žene. Razen preprog ni v šotoru nobenih drugih dragocenejših predmetov. Ko odhajajo Beduini iz taborišča, poderejo šotor, zvežejo najprej šotorne količke in palice, zvijejo šotorne plahte, ki so stkane iz ovčje ali kamelje